

RUTES URBANES

DESCOBERTA DEL PATRIMONI URBÀ DE L'HOSPITALET

5

COLLBLANC

El sorgiment del barri de Collblanc està força relacionat amb l'obertura de la carretera reial de Carles III, que actualment és la Nacional II. Al llarg de l'eix de la carretera s'alinearen les cases que anirant donant origen a Collblanc.

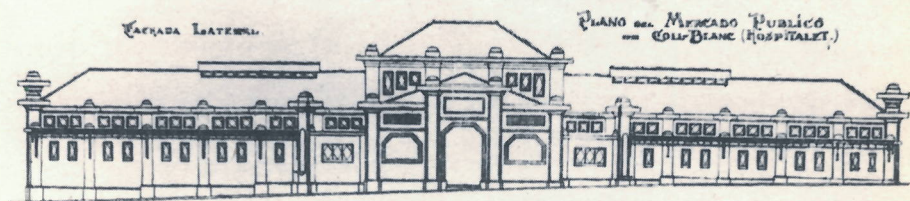
Cal destacar que Collblanc era una zona d'entrada a Barcelona des de la construcció de la carretera a finals del segle XVIII. Això va motivar l'existència a Collblanc d'un hostel com en d'altres poblacions situades al peu d'una carretera. Aquest hostel estava situat per alguns historiadors entre el C/. Progrés i la carretera; d'altres el situen en l'actual emplaçament del Bar Bou i d'altres en la masia que avui ocupa un forn de pa.

Collblanc era una zona fonamentalment agrícola fins ben entrat el nostre segle. Com la resta de la zona del Samuntà, el conreu fonamental del barri a finals del XIX era la vinya, que en alguns casos mantenía una producció constant fins fa uns vint anys. Relacionada amb la producció vinícola hi havia en aquesta zona una gran proliferació de cellers, dels quals encara queden exemples. Aquests cellers tenen el seu origen en la pròpia producció del barri i també en l'existència d'un flux de compradors que venien dels nuclis propers de Barcelona a comprar a Collblanc i passaven d'amagat el producte per tal d'estalviar-se l'impost que existia al passar productes d'un municipi a un altre, el *fielato*, conegut com «els burots».

L'arribada de la fil·loxera al barri va provocar canvis fonamentals en aquesta zona. L'elevada rendabilitat que donaren les vinyes en els anys anteriors deixava ara d'existir. Seguir amb la producció de vinya d'una manera extensiva suposava haver de fer importants despeses. És per això que la proximitat al superpoblat nucli de Sants introduïa una solució al problema: la possibilitat de convertir el sòl agrícola en sòl urbanitzable. Indicis d'això els trobem en els primers fenòmens d'urbanització que no reixiren, com l'intent d'Esteve Creus. Aquests fenòmens donarien lloc el 1895 a l'obertura dels primers carrers en el barri.

La proximitat de Collblanc a Sants i el fet de formar part del Pla de Barcelona, a diferència de la seva llunyania del centre de l'Hospitalet, explica en bona part la dinàmica d'aquest nucli durant el present segle. El fenomen urbanitzador que s'encetà a Collblanc i a Santa Eulàlia des de finals de segle n'és un exemple. A aquest fet econòmic també va correspondre un fet social: els intents d'integració per part dels propietaris d'aquestes zones al nucli de Sants, molt més proper, la qual cosa permetria tenir els centres de decisió política més immediats propers al nucli. L'actuació de l'Ajuntament de l'Hospitalet fou decisiva en la resolució d'aquesta qüestió, ja que d'aquests nuclis treia el municipi una bona part del total dels seus impostos.

El creixement del barri es va anar produint en funció d'una població que treballava en les indústries properes de Sants o de Barcelona. També es produïren migracions de població de Sants cap a aquest nucli, que oferia l'avenatge de tenir un habitatge més econòmic. L'establiment d'aquesta població que treballava en la veïna Sants s'ha d'entendre en un context de sobrepoblació que patia el nucli de Sants ja durant les primeres dècades de la segona meitat del segle XIX. En aquest període Sants havia registrat un considerable creixement industrial que havia por-

Mercat de Collblanc

tat com conseqüència l'ocupació de la major part del seu sòl, bé en ocupacions industrials o per la construcció d'habitatges. Això va quedar reflectit en el fet que quan en la segona meitat del segle, Sants va haver de construir un cementiri nou i no disposava de terreny adient per a fer-ho (havia d'estar a un quilòmetre de qualsevol nucli de població) i va haver de gestionar amb l'Ajuntament de l'Hospitalet la compra d'uns terrenys per dedicar-los a cementiri, pensant en un primer moment en establir-lo a La Torrassa, i construint-lo, finalment, en el Torrent Gornal, proper a la carretera, l'any 1872.

L'índex bàsic sobre el creixement del barri ens el dona la construcció a finals dels anys 20 del Mercat de Collblanc, en un període d'arribada de població immigrada del llevant que s'establí en aquesta zona.

A més del fenomen d'urbanització Collblanc va coneixer l'establiment d'activitats industrials, centrades, bàsicament, en la zona del Torrent Gornal. L'activitat més important són la de les bòbiles, concentrant-se en el barri la major part de les de l'Hospitalet.

També s'establiren fàbriques químiques: sabons, sulfamants...; fàbriques d'hules; fàbrica d'olis. Especial importància va tenir l'establiment de la fàbrica de fum d'estampa d'A. Pidelaserra en la Travessera de Collblanc. També cal destacar l'establiment d'una fàbrica de vidre, les «Frasquerias Pedret». Tots aquests establiments industrials es realitzaren en un període en que la indústria s'anava expandint per les comarques properes a Barcelona, formant raval industrials, especialment les indústries més molestes, assentat-se així a Collblanc quan el fenomen de la urbanització actual era encara llunyà.

Cronologia

- 1867 Torre Barina, construcció d'estiueig.
- 1878 Cementiri de Sants.
- 1889 Arriba la fil·loxera a les terres d'aquesta zona, factor que va donar origen a grans canvis.
- 1895 Primers fenòmens d'urbanització: C/ Besa, C/ Occident, C/ Creus (Llobregat).
- 1902 Traçat urbanístic de Collblanc i La Torrassa.
- 1901 Establiment de la fàbrica de Fum d'estampa Pidelaserra.
- 1907 Establiment d'escombriaires al barri.
- 1916 Arriba el tramvia al barri, prolongat des de Sants,
- 1927(32) Mercat de Collblanc.
- 1930 Aparició del periòdic BANDERA, dirigit per Josep Janés.
- 1931 Construcció del gratacels de Puig Gairalt.
- 1933 Són segregades 50 ha. de la part Nord de Collblanc per la prolongació de la Diagonal.
- 1942 Construcció dels «Bloques del Caudillo».
- 1969 Arribada del metro a Collblanc.
- 1970(73) Pla de reforma parcial de Collblanc-Torrassa.
- 1978 La Torre Barrina (Parc de la Marquesa) és converteix en un espai públic.

Llocs que cal tenir en compte

1. Bar Bou. 2. Eix de la carretera. 3. Torre Barrina (Parc de la Marquesa) 4. Travessera de Collblanc. 5. Cementiri de Sants. 6. Can Rigalt. 7. Torrent Gornal. 8. Zona dels escombriaires: C/ Martorell - Vallparda - Pujós - Torrent Gornal. 9. Carrer París. 10. Carrer Progrés. 11. Mercat de Collblanc. 12. Plaça Guernica. 13. Carrer Mas - Bassegoda.

Punts de comentari en la ruta de Collblanc:

1. **Bar Bou.** Possible emplaçament de l'hostal de Collblanc, amb la propera presència d'una gasolinera com reminiscència d'això.
2. **Eix de la carretera.** a) Masia que podia ser utilitzada com hostal. b) Acarrrament que es produí sobre l'eix de la carretera. c) Possible situació de l'hostal en la zona carrer Progrés-carretera. d) Antiga ermita de Collblanc. e) Gratacels de Puig Gairalt. 3. **Torre Barrina (Parc de la Marquesa)** a) Travessera com element de comunicació. b) Residència d'oci de propietaris barcelonins.

Museu de L'Hospitalet

CAN O GGA

C/ Riera del Torradalet, 17

08701 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 77 42 1 61 10

cultura@museum-h.cat

L'elaboració de les rutes ha estat fruit de la col·laboració de l'equip de monitors-guia.

Acosta, L. / Carrasco, C. / Descarrega, F. / Domínguez, M. / Font, J. /

Freixa, L. / Marin, D. / Palomino, M. / Peña, J. / Planell, M. /

Recaño, J. / Salmeron, J. / Santacana, C. / Santafé, J. / Santos, M.E.

MUSEU DE L'HOSPITALET

Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

602/5